Pääomasijoittajat

22.11.2021

Eduskunnan verojaostolle
HE 211/2021 vp

Lausunto: Tasevertailuun perustuvan poikkeuksen soveltamisedellytykset

Eduskunnan verojaosto on pyytänyt Pääomasijoittajat ry:ltä lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a ja 18 b §:n muuttamisesta (HE 211/2021 vp). Esityksessä ehdotetaan muun muassa muutoksia tasevertailuun perustuvaan poikkeukseen. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi mm. säännös siitä, että tasevertailun perusteeksi otettavien verovelvollisen tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen tulisi olla tilintarkastettuja.

Pääomasijoittajat ry lausuu asiassa seuraavaa:

- Ehdotus liittyy kansainvälisen veronkierron ja aggressiivisen verosuunnittelun vastaisiin toimiin, joiden tehostaminen on lähtökohtaisesti kannatettavaa ja perusteltua.
- HE 211/2021 asettaa suomalaisille pääomarahastoille vaatimuksen siitä, että niiden pitää tehdä konsernitilinpäätös ja tilintarkastuttaa se, jotta ne voivat soveltaa tasetestiä. Kyse on vain verotusta varten edellytetystä konsernitilinpäätöksestä. Vakiintuneen kirjanpitolain tulkinnan mukaan kotimaisten rahastojen ei tule tehdä konsernitilinpäätöstä, koska niiden omistukset sijoituskohteissa on tarkoitettu eteenpäin luovutettaviksi ja lyhytaikaisiksi.
- **HE 211/2021 lakiehdotusta tulisi muuttaa siten, että suomalaisille pääomarahastoille tulisi olla riittävää tuottaa ainoastaan *konsernitase* tasetestin soveltamiseksi. Suomalaisilta pääomarahastoilta ei pidä edellyttää *tilintarkastetun konsernitilinpäätöksen* laatimista.**
- Jos lakiesitystä ei muuteta esitetyllä tavalla, avautuu suomalaisille pääomarahastoille ennalta arvaamattomia juridisia ja käytännön kysymyksiä, kun niiden on raportoitava myös sijoittajilleen ja muille sidosryhmille virallinen konsernitilinpäätös, vaikka sen laatiminen perustuu vain verolakiin eikä kirjanpitolaki edellytä konsernitilinpäätöksen laatimista. Uusia tulkintakysymyksiä syntyisi todennäköisesti muun muassa rahastosopimuksien raportointia koskevien määräysten, tilinpäätösten moittimisen ja muiden juridisten kysymysten osalta. Lisäksi esitetty vaatimus tulisi poistaa tarpeettoman hallinnollisen taakan ja ylimääräisten kustannusten välttämiseksi.
- EVL 18 a-b §:n sisältämän korkoleikkurin alkuperäinen tavoite oli parantaa suomalaisten yritysten kilpailukykyä. Jos lakiesitystä HE 211/2021 ei muuteta tässä lausunnossa esitetyllä tavalla, johtaa lakiesitys päinvastaiseen lopputulemaan kuin alkuperäinen laki:

kaavailtu muutos *käytännössä* asettaisi kotimaiset rahastot ulkomaisia huonompaan asemaan (vaikka soveltamiskriteerit molemmille samat).

Pääomasijoittajat

22.11.2021

Suomalaisilta pääomarahastoilta ei pidä edellyttää tilintarkastetun konsernitilinpäätöksen laatimista

Suomalaiset pääomasijoitusrahastot ovat tavallisimmin kommandiittiyhtiöitä. Rahastoihin on vakiintuneesti katsottu soveltuvan KPL 6:3:n poikkeus – kun rahaston omistukset kohdeyhtiöissä on tehty siinä tarkoituksessa, että kohdeyhtiöt luovutetaan niiden kehittämisen jälkeen edelleen, ei yhdistelypakkoa ole.

Suomalaisten pääomasijoittajien omistamat kohdeyhtiöt ovat useilta eri toimialoilta eikä niillä ole operatiivista yhteyttä keskenään. Esimerkiksi yhdessä rahastossa voi olla kotisiivousta, kone- ja laitevuokrausta, kodinturvapalveluja, ohjelmistoja, taloushallinnon palveluja, käytettyjen autojen kauppaa, sisäleikkipuistoja ja maalämpöratkaisuja tarjoavia yhtiöitä. Näiden yhtiöiden tulosten ja taseiden yhdistäminen konserniksi ei tarjoa mitään olennaista lisää niiden tuloksesta ja taloudellisesta asemasta saatavaan tietoon, jos niistä tehtäisiin tilintarkastettu konsernitilinpäätös. Jos suomalaisilta pääomarahastoilta vaaditaan turhien konsernitason tietojen toimittamista, **kyse on vain verotusta varten edellytetystä ylimääräisestä hallinnollisesta taakasta. Samalla aiheutetaan aivan uudenlaisia juridisia tulkintakysymyksiä muun muassa rahastosopimusten osalta, kun virallisen tilinpäätöksen tulee aiemmasta vakiintuneesta käytännöstä poiketen sisältää myös konsernitilinpäätös.**

Suomalaisille pääomarahastoille tulisi olla riittävää tuottaa konsernitase tasevertailun toteuttamiseksi. Muut konsernitilinpäätöksen osat – esimerkiksi rahoituslaskelma ja liitetiedot – eivät tuo mitään lisäarvoa siihen tarkasteluun, onko yksittäisen portfolioyhtiön omavaraisuus korkeampi kuin konsernin. Pelkkä konsernitaseen laatiminen olisi riittävää tähän.

Hyvässä hallinnossa noudatetaan suhteellisuusperiaatetta, jonka mukaan julkisen vallan edellyttämän toimen on oltava oikeassa suhteessa sillä tavoiteltuun päämäärään. Hyvä verojärjestelmä perustuu kilpailuneutraliteetille. Ajatuksena on, että valtion ei pitäisi ohjata millaisin sopimussuhtein yksilöt järjestävät keskinäiset varallisuusasiansa. Kun sallitaan mahdollisimman monet eri sopimustavat, edistetään innovaatioita ja parannetaan talouden tehokkuutta. On vaikea nähdä perustetta sille, miksi korkokulujen vähennyskelpoisuus pääomarahastojen omistamissa yhtiöissä pitäisi edellyttää vakiintuneesta kirjanpitolain tulkinnasta poikkeavaa uudenlaista raportointia. Samaan aikaan esimerkiksi pörssiyhtiöille ei aseteta pelkästään verolain takia vaatimusta esittää kaupalliset lukunsa virallisessa tilinpäätöksessä uudella tavalla. Tälle ei ole mitään yhteiskunnan kokonaisedun kannalta perusteltua syytä. Siksi lainsäätäjän tulisi ennemmin kohdella pörssisijoituksia ja pääomasijoituksia neutraalisti. Tällä perusteella pääomarahastoilta ei saisi edellyttää pitkään jatkuneissa kaupallisissa käytännöissä vakiintuneeseen tapaan verrattuna uutta ja ylimääräistä konserniraportointia pelkkää verotusta varten.

Pääomasijoittajat

22.11.2021

Lain ainoa oleellinen aineellinen edellytys on se, että velallisyhtiön omavaraisuusasteen on näytettävä olevan korkeampi kuin konsernin. Tämän selvittämiselle ei pidä asettaa muotovaatimusta, vaan selvitys on voitava antaa laaditun konsernitaseen ja esim. tilintarkastajan lausunnon ja muun soveltuvan näytön avulla, jonka näytön arvioivat ensin veroviranomaiset ja viime kädessä hallintotuomioistuimet. Nyt KHO:n ennakkotapauksen KHO:2021:124 myötä on selvää, että myös kommandiittiyhtiörahaston tasolla laadittu konsernitase on hyväksyttävä tasevapautuksen pohjaksi.

Esitys asettaa kotimaiset pääomasijoitusrahastot kansainvälisiä rahastoja heikompaan asemaan

Alun perin EVL 18 a §:n tarkoitus oli parantaa suomalaisten yritysten kilpailuasetelmaa. Tätä taustaa vasten HE 211/2021 sisältää hyvin yllättävästi osia, jotka nimenomaan asettavat suomalaiset pääomasijoitusrahastot ulkomaalaisia rahastoja huonompaan asemaan. Ulkomaiset rahastot ovat voineet järjestää kaikki omistuksensa yhden ulkomaisen osakeyhtiön kautta (usein Luxemburgissa). Tämän ns. Luxco-yhtiön omistus hajautuu useammalle rahastolle ja vasta nämä taustalla olevat rahastot oletettavasti tekevät kaupallisen raportoinnin rahastosijoittajille. Tämän ns. Luxco-yhtiön tasolla voidaan tehdä ja tilintarkastaa konsernitilinpäätös ilman että tämä käsittääksemme vaikuttaa mitenkään ulkoiseen sijoittajaraportointiin ja näin on tehtykin ja ne ovat saaneet käytännössä soveltaa tasetestiä tämän perusteella (ks. Helsingin hallinto-oikeus 00329/19/8106).

Nyt HE 211/2021 asettaa suomalaisille pääomarahastoille vaatimuksen, että niiden pitää tehdä konsernitilinpäätös ja tilintarkastuttaa se, jotta ne voivat soveltaa tasetestiä. Kuten edellä on todettu, vakiintuneen kirjanpitolain tulkinnan mukaan kotimaisten rahastojen ei tule tehdä konsernitilinpäätöstä. Uusi vaatimus on kotimaisille toimijoille kilpailuasetelmaltaan epäreilu, koska rahaston tasolla tehtävä tilitarkastettu tilinpäätös vaikuttaa suoraan sijoittajaraportointiin ja sillä voi olla myös juridisia seuraamuksia esimerkiksi sopimusten kautta. Ulkomaalaisten suurten rahastojen ei tarvitse tätä tehdä, koska ne voivat kanavoida kaikki sijoituksensa Luxco-yhtiön kautta ja tehdä sen tasolla tilintarkastetun tilinpäätöksen, joka ei vaikuta mitenkään niiden sijoittajaraportointiin (käsittääksemme Luxco-yhtiön takana ovat vasta rahastot ja syöttörahastot eikä lopulliset sijoittajat, ks. Helsingin hallinto-oikeus 00329/19/8106). Ulkomaiset megarahastot voivat olla suuruusluokkaa > 10 mrd euroa per rahasto. Suomalaiset suurimmat rahastot ovat 0,2-0,5 mrd per rahasto.

Muutosehdotus EVL 18 b 4 momenttiin

Ehdotamme, että lakiehdotusta muutetaan siten, että laki täyttää sen alkuperäisen tavoitteen, jonka mukaan sen tarkoitus oli parantaa suomalaisten yhtiöiden kilpailukykyä. Tämä voidaan tehdä lisäämällä seuraavan EVL 18 b § 4 momentissa olevan lauseen perään seuraava lause:

Pääomasijoittajat

22.11.2021

Jos konsernitase on laadittu käyttäen kokonaan tai osin eri säännöstöä kuin verovelvollisen tase, vertailu voidaan tehdä vain, jos verovelvollinen esittää vahvistetun konsernitaseen sellaisena kuin se olisi ollut, jos se olisi laadittu käyttäen samaa säännöstöä kuin verovelvollisen tase tai jos verovelvollinen esittää oman taseensa sellaisena kuin se olisi ollut, jos se olisi laadittu käyttäen samaa säännöstöä kuin konsernitase. Jos konsernin emoyhtiö on suomalainen kommandiittiyhtiö tai sitä vastaava yhtiö, joka toimii vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa (162/2014) tarkoitettuna vaihtoehtorahastona ja jolla ei ole ollut sovellettavan kirjanpitolain mukaan velvollisuutta laatia konsernitilinpäätöstä, voidaan vertailu tehdä jos konsernitase esitetään sellaisena kuin se olisi ollut, jos yhtiöllä olisi ollut velvollisuus laatia konsernitilinpäätös.

Valiokuntamietinnön perusteluissa on tällöin myös täsmennettävä, että tällaista tasetestiä varten tehtävää konsernitasetta ei tarvitse tilintarkastaa, vaan siitä voidaan esimerkiksi toimittaa tilintarkastajan lausunto, jolla vahvistetaan konsernitaseen olevan laadittu kirjanpitolain mukaisesti.

PÄÄOMASIJOITTAJAT RY
Toimitusjohtaja Pia Santavirta
0405467749
pia.santavirta@paaomasijoittajat.fi

Lisätietoja

Lisätietoja pääomasijoitusmarkkinoista löytyy 15.6.2021 julkaistusta Pääomasijoittajat ry:n markkinakatsauksesta.